

Optimisme14

13-05-2014

Pag. 47

Als econoom met een zwak voor cijfersausjes is Rekening14 om duimen en vingers af te likken. Het is een mooi overzicht van de verkiezingsbeloftes en besparingen die worden voorgesteld. Afhankelijk van je inkomen, kun je precies zien hoeveel lekkers je van iedere partij zal krijgen. Uiteraard vinden alle partijen dat hun voorstel als beste uit de analyse komt. Dat kan goed zijn, maar het probleem is dat er eigenlijk geen budgettaire ruimte is om de cadeautjes te financieren. Om hun rekening te doen kloppen, hebben alle partijen immers een aantal begrotingsposten opgeblazen die niet in de analyse zijn opgenomen. De terugverdieneffecten van de gigantische besparingen vallen bijvoorbeeld buiten het bestek van Rekening14.

Alle partijen gaan ervan uit dat hun belastingverlagingen en investeringen veel jobs en economische groei zullen creëren, en zo terugverdieneffecten voor de begroting opleveren. Dat klopt op zich, en de ramingen daarvan zijn niet eens overdreven. Maar geen enkele partij houdt er rekening mee dat het veelvoud aan besparingen en belastingverhogingen om het plaatje te financieren ook zullen wegen op de groei, en een negatief effect zullen hebben op de begroting. Vreemd dat zelfs de partijen die foeteren op het Europese besparingsbeleid dit niet voorzien. Als je alleen de plussen bij elkaar optelt, en nergens de minnen, eindig je altijd met een begrotingskater.

Je kunt die effecten nochtans inschatten op basis van de zogenaemde begrotingsmultiplicator. Die weerspiegelt het effect van een wijziging in de begroting op de economische groei. Aangezien de overheidsuitgaven deel uitmaken van het bruto binnenlands product (bbp), zal de economische groei bij een besparing van 1 miljard euro in eerste instantie altijd met 1 miljard euro dalen (bij constante belastingen). De precieze grootte van de multiplicator wordt vervolgens bepaald door de mate waarin gezinnen meer of minder consumeren ten gevolge van de begrotingsmaatregel. Wanneer de gezinnen door de besparing minder gaan consumeren, zal het bbp met meer dan 1 miljard dalen. De multiplicator is dan groter dan 1. Een multiplicator kleiner dan 1 betekent daarentegen dat gezinnen door de besparing net meer gaan consumeren, en dus de besparing gedeeltelijk compenseren. De multiplicator is pas gelijk aan nul (wat alle partijen dus

veronderstellen), indien de gezinnen de besparing integraal compenseren met extra consumptie.

Het uiteindelijke effect op de begroting bekom je ten slotte door een overheidsbeslag van 50 procent toe te passen op de economische groei. Indien de multiplier bijvoorbeeld 0,5 bedraagt, daalt de economische groei met 0,5 miljard bij een besparing van 1 miljard, en zal de daling van de economische groei de belastinginkomsten vervolgens doen afnemen met 0,25 miljard. Hetzelfde principe geldt voor alle belastingverhogingen van de partijen.

Cruciaal is bijgevolg de grootte van de begrotingsmultiplier. Uit onderzoek weten we dat die varieert tussen 0 en 2, en afhankelijk is van een aantal factoren. Zo is de multiplier kleiner voor open economieën (deel van minderuitgaven is import) en landen met een hoge overheidsschuld (vertrouwenseffect), belastingen op consumptie en vermogensbelastingen. Een grotere multiplier wordt dan weer gevonden indien bespaard wordt op overheidsinvesteringen, wanneer de rentevoeten laag zijn, de private schulden hoog zijn, en voor belastingen op arbeid. Het tempo van de besparingen is ook relevant. Als er te veel ineens wordt bespaard, kan de economie dat onvoldoende absorberen, waardoor de multiplier groter zal zijn. Het belang van die factoren verandert bovendien over de tijd. Op het hoogtepunt van de crisis speelde de hoge overheidsschuld in ons land bijvoorbeeld een prominente rol (zeer lage multiplier), terwijl de hoogte van de private schuld belangrijk was in heel wat andere landen (hoge multiplier).

In normale tijden hanteert de Europese Commissie bijvoorbeeld een multiplier van 0,5. Dit is zeer billijk, en ligt in de lijn van heel wat onderzoek. Als je die toepast op de verkiezingsprogramma's, dan bekom je al meteen een gat in de financiering van de plannen dat naargelang van de partij 2,3 miljard tot meer dan 5 miljard bedraagt. Dat is meer dan de beloofde belastingverlagingen. Indien de partijen effectief de belastingen voor de gezinnen willen verlagen, dan blijft de kiezer bijgevolg in het ongewisse over hoe ze dit dan wel willen financieren. Nieuwe belastingen of nog meer besparingen? Mijn pronostiek is dat een belastingverlaging in het regeerakkoord komt, vervolgens tijdens de regeerperiode in de koelkast belandt wegens gebrek aan budgettaire ruimte, zodat alle partijen hun voorstellen bij de verkiezingen van 2019 weer kunnen bovenhalen. Een grondige doorrekening van de beloftes hebben we dan in ieder geval al voorhanden.

Gert Peersman

© 2014 Corelio